دکتر «رضا کرم رضایی» نویسنده، مترجم و کارگردان باسابقه تئاتر علاقه زیادی به متون خارجی دارد. ترجمه یا بازنگاری آثار نمایشنامه نویسان بزرگی چون واین گارتن، برتولت برشت، فریدریش دورنمات، کسافر گروتس و اوژن یونسکو این مدعا را به واقعیت نزدیک می کند.

اقتباس آزاد از نمایشنامه «شاه می میرد» اثر اوژن یونسکو با شیوه اجرای تخت حوضی آخرین اثر کرم رضایی را با عنوان «یک مضحکه» شکل داده است. این نمایش از ۲۸ تیرماه در سالن قشقایی به روی صحنه رفته است. گفت وگوی حاضر در همین زمینه انجام شد که می خوانید.

گفت وگو با رضا کرم رضایی، کارگردان نمایش «یک مضحکه»:

به جای مرگ به شادی و امید پرداخته ام

□ بهمن عبداللهی

□ آقای کرم رضایی، مهمترین مشخصه «یک مضحکه» اقتباس از یک اثر نمایشی خارجی است، بسیاری معتقدند آداپتاسیون (برداشت آزاد) می تواند مشکل کمبود نمایشنامه و درام را در عرصه هنرهای نمایشی رفع کند، آیا شما نیز به خاطر همین مشکل متن «اوژن یونسکو» را انتخاب کردید؟

■ آداپتاسیون یا برداشت از نمایشنامه های معتبر جهان و تطبیق آن با فرهنگ وسلیقه تماشاگر ایرانی نه تنها کمبود نمایشنامه را جبران می کند، بلکه منجر به پیشرفت هنر درام نویسی می شود، قصد من این بود، قبلاً نیز این کار را تجربه کرده ام، این مسأله مرسوم است، امروز در همه جای دنیا نمایشنامه جدید ندارند، بلکه از رمانها، قصه ها و داستانهای کوتاه اقتباس می شود و من معتقدم درایران هم باید متداول شود، البته نه درحدی که زیاده روی شود و جای نمایشهای ایرانی را بگیرد، زیرا هدف به وجود آمدن نمایشنامه های ایرانی است. این روش یکی از راههای آشنایی جوانان با متن درام نویسی است.

□ چرا این متن را برای کار انتخاب کردید، احساس می کنم شما تعلق خاطر خاصی به یونسکو دارید؟

■ سالها پیش وقتی مرا به عنوان نخستین مترجم ایرانی اوژن یونسکو به ایشان معرفی کردند از دستم ناراحت بود و فکر می کرد که اموالش را به یغما برده ام چون از او اجازه نگرفته بودم، درصورتی که درایران قانون کپی رایت نبود، درتمام دنیا رسم است که استفاده کنندگان نمایشنامه ها مبلغی را به عنوان حقوق تألیف نویسنده برای وی ارسال می کنند، این قانون درکشور ما وجود ندارد و این نکته خوبی است چون دستمان بازتر است. از همان زمانی که با یونسکو ملاقات کردم، این نمایشنامه را ترجمه کرده و تصمیم به اجرای آن داشتم البته اگر نمایشنامه به شکل اصلی اش کار می شدبرای تماشاگر ایرانی بسیار خسته کننده می شد چه بسا «مستأجر جدید» و تعدادی نمایشنامه ابزورد (پوچی یا عبث نما) دقیقاً مثل متن اجرا شد.

□ گفتید خوشحالید درایران قانون کپی رایت وجود ندارد، آیا به خاطر همین است که به متن یونسکو وفادار نبودید؟

■ نه، به خاطر این نیست، من معتقدم وقتی به اندازه کافی نمایشنامه ایرانی نداریم باید از منابع خارجی استفاده کنیم و اگر شامل قانون کپی رایت باشیم دستمان بسته است، زیرا نمی توانیم اجازه نویسنده را بگیریم، چرا که نمی توانیم پول هنگفتی را به حساب نویسنده بریزیم. همه می دانند ما نمی توانیم حتی دستمزد نمایشنامه نویس ایرانی را به ریال بدهیم، چه رسد به این که بخواهیم دستمزد نمایشنامه نویسان خارجی را به دلار بدهیم، حتی در زمینه صنعت و فن آوری نیز ما چنین حالتی داریم و این موقعیت خوبی است. فرض کنید صنعت ژاپن با نبود قانون کپی رایت به اینجا رسید چون براحتی صنایع خارجی را کپی می کرد تا آنجا که رقیب خود آنها شد. ما باید از این امکان استفاده کنیم اما بدبختانه نتوانستیم تا به حال استفاده کاملی ببریم.

□ به نظر می رسد بزرگترین تفاوت متن شما با متن یونسکو در تفاوت نگاه به مسأله «مرگ» در نمایشنامه است.

■ موضوع ایشان مرگ است برای این که نمایشنامه را در بستر بیماری نوشته و احساس نزدیکی به مرگ داشته است، شما می بینید تمام جملات حدیث نفس است. اصلاً تمام وحشت و اضطرابی که در کارهای عبث نما هست درخود نویسندگان هم هست، در نمایشنامه «شاه می میرد» اضطراب از مرگ تنها دغدغه نویسنده بوده اما درمن دغدغه های دیگری هم وجود داشته است، من مرگ یک قدرت را درنظر گرفته ام، این مرگ شامل حال آدمهای معمولی هم می شود، زیرا هرآدمی درحوزه اقتدارش یک سلطان است و فکر می کند یک قدرت است. من با خوش بینی نمایشنامه را تمام می کنم نه با نیستی، درحالی که دراثر یونسکو با نیستی مطلق مواجهیم، درآخر نمایشنامه او، آدمها یکی یکی از بین می روند و حتی اجزای دکور هم باتروکاژ صحنه از بین می رود و تنها یک خلأ و نیستی باقی می ماند، اصل معنای آداپتاسیون همین است یعنی باوجود این همه جوان امید و معنای زندگی را در کاری وارد کنیم که به مرگ می اندیشد، من به خوشبینی و شادی نمایشنامه را تمام می کنم.

□ همین فضای شادی که در نمایشنامه وجود دارد باعث می شود که تماشاگر با اجرا بیشتر درگیر شود به همین دلیل احساس می کنم متن یونسکو عمق بیشتری دارد.

■ شاید، خیلی نمی توان به این موضوع اشاره کرد ولی من راه دوری نرفته ام، ببینید شیوه بازی تئاتر پوچی یا عبث نما همین دلقک بازی است، یعنی تمام شخصیتهای این نوع تئاتر از مایه های دلقکی سرچشمه می گیرد. اصلاً نوع بازی در تئاتر پوچی برمبنای کمدی است، نمونه قابل لمس این نوع کمدی برای خوانندگان کمدی صامت نظیر چاپلین، باستر کیتون و... است. این نوع کاربرگرفته از سیرک و تئاتر کاباره یی است این نوع بازی ریشه اش در کمدی دلارتیه ایتالیا است، آن کمدی شباهت زیادی به تئاتر تخت حوضی ما دارد، بنابراین من راه دوری نرفته ام، بلکه کمی درجنبه کمیک اغراق کرده ام، اما زیر کار هم دراین کار و هم در کار یونسکو یک تراژدی است.

□ درواقع کمدی است که بر بستر تراژدی روایت می شود.

■ بله، یک گروتسک است، در «مستأجر جدید» که چندی پیش کار کردم داستان مستأجری حکایت می شود که دو باربر دارد و آنها آنقدر اسباب و اثاثیه می آورند تا اتاق پر از اثاثیه می شود و آن که اسباب کشی می کند زیر اثاثیه دفن می شود و بازهم به نیستی می رسد، آن دو باربر را من دلقک گرفته بودم، وقتی آن متن را در یک اجرای آلمانی از تلویزیون آلمان دیدم متوجه شدم اجرای ما بسیار بهتر بوده است.

□ این نمایش مؤلفه های تخت حوضی را دارد اما یک نمایش تخت حوضی نیست، چه دلیلی برای این کار دارید؟

■ من نخواستم یک کار تخت حوضی انجام دهم، برای این کار کسانی هستند. تئاتر تخت حوضی یک تئاتر عامیانه است علتش هم معلوم است چون از عروسی ها رشد کرده و در عروسی ها هم عموم مردم حضور دارند و تفکری پشت آن نیست. اما من می خواستم یک کار عمیق را با زبان تخت حوضی و به کاربردن عوامل و عناصر تخت حوضی اجرا کنم و به هیچ وجه تصمیم به اجرای نمایش تخت حوضی نداشتم. اگر ما بخواهیم به یک تئاتر ملی برسیم باید از تجربه گذشتگان استفاده کنیم اما نه به شکلی که هست، بلکه در خدمت یک تئاتر متعالی باید قرار گیرد.

□ بخشی از عناصر و مؤلفه های تخت حوضی کار شما بازیگران هستند آنها بازیگر نمایشهای تخت حوضی هستند اما در چارچوب نمایش آزادیهای این نوع نمایش را از دست داده اند.

■ جز خانمهای بازیگر بقیه دوستان بازیگر این نمایش درمورد آثار تخت حوضی شناخت و تخصص دارند. این را هم بگویم هنرپیشه های نمایشهای تخت حوضی درقدیم به عنوان کار اصلی به آن نمی پرداختند و به بازی در نمایش به عنوان کار جنبی نگاه می کردند.

□ احساس می شود در نمایشهای اخیر مجموعه های تئاتری عناصر عامه پسند به شکل وسیعی وارد شده اند و به کیفیت آثار لطمه زده اند، باتوجه به این که ماهیتاً کار شما خاصیت جذب کنندگی زیادی دارد آیا تحت آن شرایط شکل گرفته است یا نه؟

■ می پذیرم که تئاتر و سینمای امروز تا مقدار زیادی با نگاه به مشتری جوان پیش می رود در نتیجه مسائلی درآثار نمایشی و سینمایی طرح می شود که امروزه متداول شده است اما حقیقتاً من دنبال این نرفتم. عده یی معتقدند تئاتر متعلق به خواص است به همین خاطر به گیشه نظر ندارند آنها معتقد به شعار هنر برای هنر هستند اما عده یی دیگر تئاتر را برای مردم می سازند. تئاتر تنها هنری است که بدون مخاطب معنی نمی دهد. این عده معتقدند تئاتر باید مردمی باشد و هرچه بیشتر تماشاگر جذب کند بهتر است اما من به خط سوم معتقدم.

□ چه خطی؟

■ خطی که هم خوب باشد، هم سطح کار بالا باشد و هم تماشاگر داشته باشد.

□ از شما سپاسگزارم.

اطلاعیه سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور

وزارت راه و ترابری
سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور

سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور درنظر دارد در راستای سیاست نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی کشور، با همکاری شرکتهای ایران خودرو دیزل و رانیران، اتوبوسهای برون شهری از نوع بنز C457 و ولوو B7R را براساس اولویت ثبت نام، با شرایط ذیل به متقاضیان واگذار نماید.

الف ـ نحوه واگذاری و مشخصات اتوبوسهای C457

۱ـ قیمت پایه اتوبوسهای یاد شده ـ بدون عوارض شهرداری و آموزش و پرورش ـ هفتصد میلیون ریال برآورد شده است و تحویل اتوبوسهای یاد شده، براساس اولویت ثبت نام، از سه ماهه چهارم سال جاری آغاز خواهد گردید.

۲ـ تسهیلات بانکی ارایه شده به ازای هر دستگاه اتوبوس، مبلغ سیصد میلیون ریال با کارمزد ۱۲٪ خواهد بود.

۳ـ میزان پیش پرداخت جهت انعقاد قرارداد مبلغ دویست و پنجاه میلیون ریال، به صورت یکفقره چک بانکی در وجه شرکت ایران خودرو دیزل می باشد.

۴ـ اتوبوسهای C457 مجهز به کولر و فاقد سایر لوازم جانبی اختیاری عرضه می گردد. لوازم جانبی با انتخاب خریداران برروی اتوبوسهای مذکور نصب و ارزش لوازم اختیاری جانبی، درحین انعقاد قرارداد نقداً از خریداران اخذ خواهد گردید.

ب ـ نحوه واگذاری و مشخصات اتوبوسهای ولوو B7R

۱ـ قیمت پایه اتوبوسهای یاد شده ـ بدون عوارض شهرداری و آموزش وپرورش ـ هفتصد میلیون ریال می باشد و تحویل اتوبوسهای یاد شده، براساس اولویت ثبت نام، از سه ماهه اول سال آینده آغاز خواهد گردید.

۲ـ تسهیلات بانکی ارایه شده به ازای هر دستگاه اتوبوس، مبلغ سیصد میلیون ریال با کارمزد ۱۲٪ خواهد بود.

۳ـ میزان پیش پرداخت جهت انعقاد قرارداد دویست میلیون ریال، به صورت یک فقره چک بانکی در وجه شرکت رانیران و دو فقره چک شخصی هرکدام به مبلغ یکصد میلیون ریال به سررسید ۳ و ۵ ماهه پس از انعقاد قرارداد خواهد بود.

۴ـ اتوبوسهای B7R مجهز به کولر ـ آبسردکن و یخدان ـ قهوه جوش ـ تلویزیون ـ ویدئو ـ کابین بهداشتی توالت و دستشویی و... می باشد.

۵ـ اتوبوسهای B7R به موتور محرکه ۶ سیلندر به قدرت ۲۸۵ اسب بخار مجهزند.

متقاضیان می توانند از تاریخ درج اطلاعیه، جهت کسب اطلاعات بیشتر و ثبت نام به سازمان حمل و نقل و پایانه های استان محل اقامت خود مراجعه نمایند.

۷۵۰۳